

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

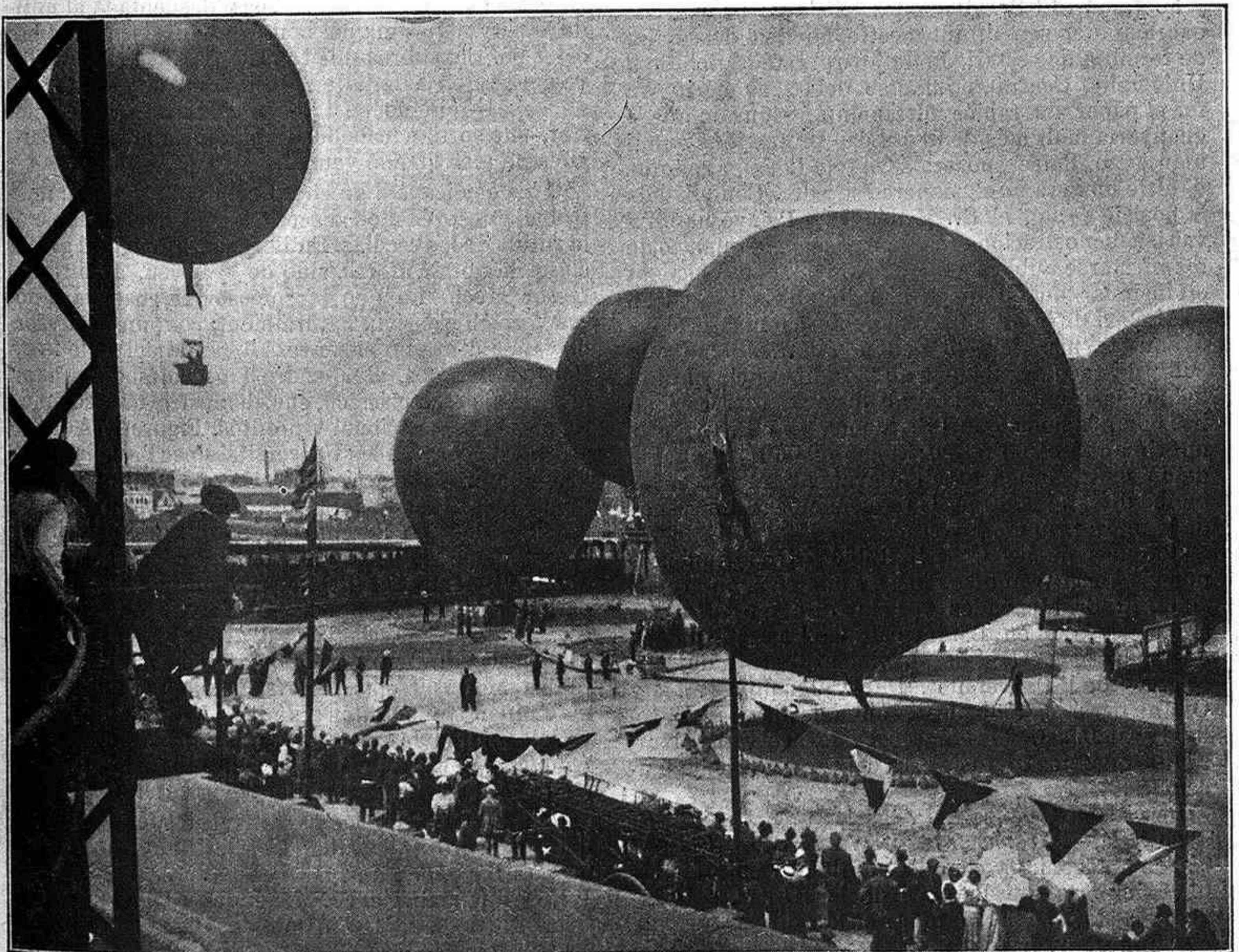
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

CONCURS AEROSTÁTICH INTERNACIONAL
celebrat el dilluns á Barcelona

Els globos, acabat ja l' inflament, esperant la senyal de la marxa.

Un mestre y un catedrátich

JA som al fi del curs. L'estudiant atrafegat menja d'una revolada y dorm malament, anguniós pels *exámens* formidables que se li atansan més cada día, cad' hora. Encare, el que ha anat á *classe* no es tant de plányer com avans, ja que 'ls exámens se li han abolit de fet, y pot saber per endavant lo que li espera. Es clar que sempre hi ha aquell neguit del esperar, sigui lo que sigui, que l'edat se comporta; pero es com ferse arrencar un queixal ab la geniva anestessada: un'estrebada y ja está... ¡Visca la llibertat! El que 'n passa d'angunias es el *libre*, que s'ha de fer arrencar el queixal sense anestéssich, á l'antiga, y no sab com ne sortirá; ab la seguretat no més de que l'han d'atormentar molt. ¡Quinas turbulacions repassant el programa de l'assignatura, trayentse dels caixetins del cervell la resposta corresponent á cada pregunta; fuetejant la memoria pera que no falli á la tremenda probal Després, preguntas y respostas s'esboirarán del enteniment, y quan tingui el diploma de saberut, se n'adonará que no sab res, y que l'estudiant veritable comensa quan acaba d'estudiar al Instiut y á l'Universitat... Playemlos á tots, *oficials y lliures*, per l'esterilitat del esfors dolorós. Y parlém de cosas universitarias, ja que son l'actualitat, el *tópich del día*.

Me'n varen quedar ganas de parlarne més, al escriure l'articlet sobre la commemoració de 'n Milá y Fontanals. El Sr. Menéndez y Pelayo, panegirista excelent del seu difunt mestre, no 's va descuydar de fer obra de sectari. Ja de jove el catedrátich de l'Universitat Central, no fiantse dels seus mérits, va fer el paper de rabiós ultramontá, segur de que 's guanyaria molt més depressa las proteccions que li mancavan. Potser no era seva tota la culpa, perque d'altre manera no s'haguera fet valer. Conquistada la posició social, el Sr. Menéndez y Pelayo ha minvat las demostracions reaccionarias; pero quan té de manifestarse públicament se veu que posa esment en insinuar qu'ell no se n'anirá ab els lliberalots.

Al elogi de 'n Milá y Fontanals, las insinuacions d'aquesta mena no hi podían faltar. Jo las vaig cullir desseguida, algunas ab la indiferencia natural del quí las preveya, altres ab disgust, casi casi ab ira. Son dos noms que 'l Sr. Menéndez y Pelayo pronuncia ab tó ben diferent; noms que dins d'endins de la meva ánima s'allargavan ab ressonancias també diferentas. Eran las ressonancias llunyanas de la meva primera joventut.

¡Bergnes de las Casas! ¡Rubió y Ors! Aqueixos noms m'evocavan días dolsos y una pena amarguís-sima. El Sr. Menéndez y Pelayo no feu més que anomenar á n' en Bergnes de las Casas; lo menos que podía fer parlant del moviment literari de Barcelona y de l'Universitat. De D. Joaquím Rubió y Ors ne parlá ab alabansas, com dels altres de la colla de cal *Brusi*, pléyade escolástica, cervells aixarrahits, pilastras de fusta seca del conservatisme barcelonés.

Recordava 'l panegirista las lecturas predilectas d'en Milá,—l'*Ivanhoe*, de Sir Walter Scott; *Els Nuvis*, de Manzoni,—y com d'esquitllent va dir que las havia importat en Bergnes de las Casas, editor y vulgarisador. Se'n guardá prou de dir res més, no perque en Bergnes de las Casas no s'ho mereixi, ¡jo

ho crech que s'ho mereix, y potser ell també s'ho creul... sino perque aquell home superior era lliberal: rector de l'Universitat per la Revolució del 68, destituhit brutalment per la Restauració del 75. No va dir qu'en Bergnes de las Casas ha sigut la més pura encarnació del educador, la gloria més enlayrada de la Universitat de Barcelona. No ho sacrificava tot, nó, á la *pau del esperit*, com en Milá, monjo casat, que s'apartava del món y may practicá 'ls debers de ciutadania. En Bergnes, ficat á un escriptori, deixá 'l comers pera oferirse tot ell en holocauste á la educació y al millorament del poble de Barcelona. S'aprengué tot sol el francès, l'italiá, l'inglés, el llatí y el grech, y 's posá á donar lliçons fent vot de pobresa. Arreplegá diners pera montar una casa editorial, y perdre'ls publicant obras que ell escullia ab esperit de tolerancia, per lo que ell creya que valían, no per lo que havían de donar á guanyar. Va publicar la traducció dels *Novios*, per D. Juan Nicasio Gallego, y la de la *Nova Heloisa*, ¡horror!, de Rousseau, que traduhí ell mateix. ¿Comprenen ara per qué 'l Sr. Menéndez y Pelayo no podía parlar bé d'en Bergnes de las Casas?

¡Dolsos recorts del bon mestre! Va náixer ab el sigle, y tenía 78 anys al 78, quan jo vaig ésser son deixeble indigne. Tan vell, abrigat sempre, ab un mocador gruixut al coll que li sortia flonjo, com un manat de cordas aguantant malament el pes del cap que se li enclotava á las espatllas. Se'n entrava pel corredor fret á la saleta del decanat de filosofia, ahont ens donava la classe de grech als set ó vuyt deixebles repartits aprop de la taula per las cadiras tobas y el sofá. Ambient reduhit, tebió, afable, sense més aparato universitari que la llibreria, deixa d'en Llorens, rotulada ab lletras dauradas que deyan: DISCE ET DOCE. La lliçó era alegre, interpelada ab las rialletas que obrían la boca desdentada al mitj de la cara netíssima del home que ha viscut sá y ha estat bó. Els pobres ulls cansats del mestre ja no hi veyan gayre, darrera de las ulleras d'or y del barret de copa,—que no se 'l treya casi may per por del fret,—ne sortían cabells de plata. Enternía en Bergnes no més que de veure'l.

Y'ns explicava 'l grech tal com ell l'entenía; una troballa després molt discutida y poch acceptable á la rutina de las escolas. En Bergnes aprengué 'l grech clássich, no als llibres, sino de viva veu, ab un professor grech. Lo que 'l professor li ensenyava no era 'l grech clássich, naturalment; com un professor de catalá d'ara no ensenyará 'l catalá del sigle XIII. Pero en Bergnes, al apendre 'l grech modern, pera arribar al grech clássich, ens demostrá que son método es el més racional y profitós. Figureuvos que 'l grech s'ensenyá á las Universitats per l'análisis pur y ab una pronunciació arbitraria que 'n diuhen erasmiana (del Erasme de Rotterdam) ¿Volen res més senzill,—deya en Bergnes—que ensenyar primer el grech que ara 's parla y seguir amunt fins al grech d'Esquil, retornant pel mateix camí que ha seguit, parlantlo ab la pronunciació d'avuy que sempre será la que més s'acosti á la d'avans? Els erasmians diuhen: E EUDAIMONIA, y no son més que dugas paraulas mortas tretas d'*Aristóteles*, que segurament may ningú las ha ditas aixís; jo dich I EVDEMONIA, y vetaquí que las paraulas viuhen, cantan; son *la felicitat*... Veyeu si n'es de senzill tot aixó; donchs las escolas académicas no ho volen entendre.

Bon mestre, el de las cosas viventas, el de las rialletas candorosas, el lliberal, el desinteressat, ¿quant tardará Barcelona á pagarte el deute?...

No podía alabar el Sr. Menéndez y Pelayo al mestre Bergnes de las Casas, pero devía alabar al catedrátich Rubió y Ors, aquell «trobador fill del arpa».

LA FELICITACIÓ DE LAS DAMAS CATÓLICAS Ó DON DOMINGO INTUITIU

—Señor Alcalde: Una señora de cierta edad que pregunta por usted.
—Ah, sí,... ja sé... Es un pergami!

el *Gayter del Llobregat* que no hauria donat la gayta y las «trobas amorosas» mal que li hagués promés

... un rey moro
perlas ricas y galanas
y son bordell de sultanas
y son palau encantat.

Jo no sé lo que 'l Sr. Rubió y Ors ensenyaria á Valladolid. A Barcelona ell me va treure de l' Universitat. Al mateix any 78 recitava y feya recitar als seus deixebles llissóns d' Historia Universal. Jo sortia del Institut ab fam d' estudiar. ¡Quín desengany el del llibre del Sr. Rubió, que de l' historia del antich Orient no 'n contava més que las rondallas gregas, las mateixas que contavan doscents anys enrera al Delfi de Fransa, servint de decoració á las falornias del poble d' Israel, entronisat al mitj del món antich! Aixó era al comensament del curs. Un día me va preguntar la llissó el catedràtich, y jo, ignoscent, vaig pretendre explicar lo que m' havia estudiat: res, un trosset de Manual belga. ¡Cóm se 'm va posar! ¡Parlarli d' *accads* y de *turanis*, per compte de Nino y de Semíramis! Vermell com un gall d' indi, tartamudejant, me reptá d' una manera inconsiderada, humillanta, com si jo l' hagués ultratjat. ¿No 'l veyeu al *catedràtich* tradicionalista, reaccionari, intolerant que no vol que se sápigamés que lo qu' ell ensenya, y que se li repeteixi mot per mot? ¡Cóm escupia son ira l' home del birret contra aquella criatura confosa, plorosa, que no comprenia com alló podia ser! El catedràtich matant la vida espiri-

tual del deixeble, aixó fou pera mí el Sr. Rubió y Ors. Un malfactor. Després ne vaig trobar d' altres, potser pitjors, á la Facultat de Filosofia y Lletres de l' Universitat de Barcelona.

Y així com no vareig tornar á la classe d' Historia Universal, vareig sortir després de la Universitat pera no tornarhi may més.

TULP

* * *

Dols somni!... Es un prat florit.
Ajassats damunt de l' herba,
jo llegeixo el *Longus*; tú
cantas cançons de la terra.

Quan ja hem llegit y cantat,
en una abraçada estreta
rodolém per la pendent
que sota nostre verdeja.

Al esclat dels meus petons
y á las rialladas tevas,
van responent els aucells
ab son xarroteig de festa.

Tips de riure y bojejar,
de besarnos y d' estrenye'ns,
jo... al meu *Longus* altre cop!
tú... á tas cançons de la terra!

Y aixís, cantant y llegint
entre petons y amoretas,

rodolém eternament
per una pendent eternal

MAYET

UN «COLMO»

¿Hi ha permís pera dir la veritat?

Donchs, la veritat es que la ocurrencia d'aquest círcul sportiu que, com si fos la cosa més natural del món, ha anat á indicar al arcalde la conveniencia de que l'Ajuntament, en nom de la ciutat, obsequi als automovilistas forasters pròxims á venir á Barcelona, me sembla el *colmo* de la frescura.

Imaginís el lector que un día li acut á n'ell l'idea de convidar á dinar á uns quants amichs.

Y que després d'haver rumiat el *menú* ab que's proposa obsequiarlos, se'n va á veure al amo de la casa ahont viu y li demana que li pagui el gasto que ha d'ocasionarli la festa.

¿Qué pensarà l'amo de la casa?

Que'l lector es un xiflat. Y, després de pensar aixó, li contestará que qui convida es qui ha de pagar el gasto y que si gratarse la butxaca li dol, prenent no més la senzilla precaució de no invitar á ningú, té sabia y económicament resolt el conflicte.

*
* *

Tal es el cas dels socis del nostre círcul sportiu.

¿Quí l'ha convidada á venir á Barcelona á la caravana d'automovilistas forasters?

Els.

¿Quí ha d'arrostrar las conseqüencias d'aquest convit del qual la ciutat no'n té cap culpa?

Els.

¿Quí, donchs, recta y sensatament parlant, ha de pagar el gasto?

INGENUITAT

—¡No li agradaría á vosté, Pauleta, enfilarse ab un globo y anar ben amunt, ben amunt?

—¡Ay sí!... Sisquera per no veure á la modista, que sempre m'está venint al darrera ab la malehida factura...

Els y ningú més que ells.

D'aplanarse l'arcalde á las graciosas pretensions del círcul convidador y establert aixís el terrible precedent, espantan las conseqüencias que aquesta debilitat portaría á la hisenda del municipi.

Per dotzenas se presentarian els *gorreros* á la Casa Gran.

—Veníam á rebre els obsequis de Barcelona.

—¿Quí 'ls ha convidat?

—Els herbolaris del districte tercer; pero aixó es lo de menos. Lo que á nosaltres ens interessa es que la ciutat ens diverteixi uns quants días.

Al cap de cinch minuts:

—Aquí 'ns té.

—Quí son?... ¿Qué volen?

—Som un escamot de desocupats de Guadalajara y volém que Barcelona ens dediqui un parell de tiberis y algun'altra friolera.

—Pero ¿quí 'ls ho ha dit á vostés que vinguessin?

—*El Suspiro coreográfico*, una societat del Torrent de l'Olla.—

Y encare hi ha més.

Deixant apart la intenció *gorrística* de la visita, possible fora que 'ls desocupats de Guadalajara y 'ls convidats pels herbolaris siguessin gent inofensiva, incapás de fer mal á ningú ni de faltar al respecte á la més débil criatura.

¿Per qué, en aquet cas,—may fos sinó com homenatge á la seva insignificancia—havíam de regatejalshi quatre *números* de festas bonicas y de poch cost?...

*
* *

Pero aquí's tracta d'automovilistas, y fassin el favor de contestarme: ¿Qué 'ls hi deu als automovilistas la sofrerta població de Barcelona?

¿Qué 'ls hi deu?... Esglays, disgustos y una bona partida de brassos escapsats y camas talladas.

Els son els que ab la seva desenfrenada carrera fan intranzitables las nostras vías públicas.

Els els que ab la pudor de la gasolina ens privan la respiració.

Els els que 'ns atropellan.

Els els que 'ns mutilan.

Els els que 'ns matan.

Els els que, després d'haver sembrat el pánich y la desolació per tot allá hont passen, tenen encare la despreocupació estúpida de deixar extesas al mitj del carrer á las sevas pobras víctimas, fugint com uns mals-espirits pera evitar compromisos.

¿Y aquésts, els nostres empujagadors, els nostres butxins, els que potser al venir á visitarnos aumentarán la població de la necrópolis; aquésts voldrían que, fent cas omís dels agravis rebuts, els barcelonins ens desdineressim per ells y 'ls rodejessim d'atencions y ceremonias?...

¡Ni que fossim Jobs!...

D'una ciutat com la nostra que, descontadas quatre ridículas excepcions, els detesta ab rahó sobrada, no tenen dret á esperarne res els automovilistas.

¡Ah, no! ¿Nosaltres molestarnos per ells lo més mínim? ¿Nosaltres dedicalshi ni un xavo partit pel mitj?...

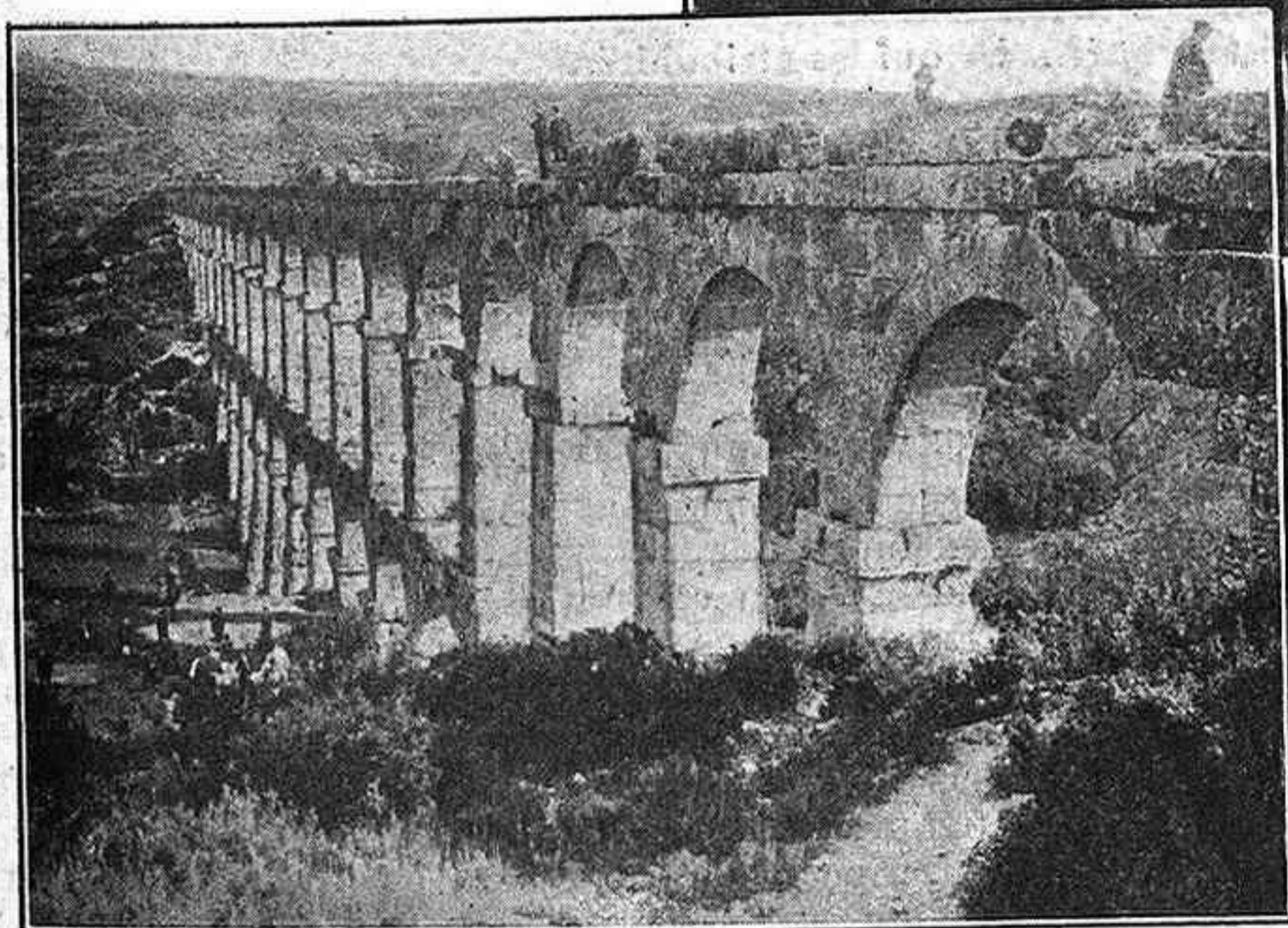
EXCURSIÓ ARTÍSTICA Á TARRAGONA

verificada el diumenge 17 del corrent

PEL ATENEO ENCICLOPÉDICH POPULAR

El vapor *Rioja* á la vista del port de Tarragona.

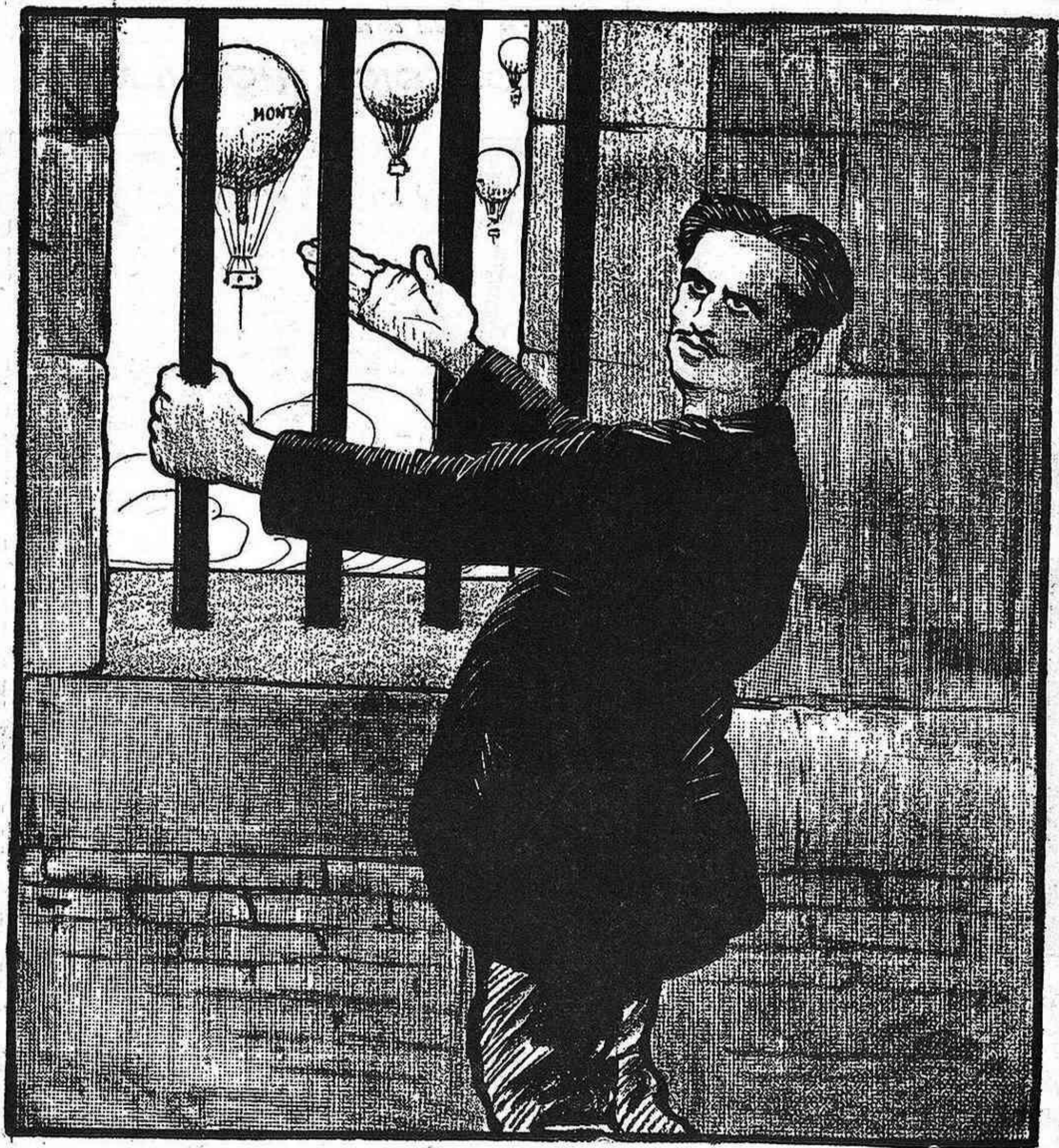
AQUÉDUCTE ROMÁ (*Pont del Diable*),

una de las muchas curiositats que 'ls excursionistas visitaren.

Desembarch dels 800 excursionistas barcelonins, que son cordialment rebuts per las autoritats locals, representacions de societats artísticas, políticas y literarias y per la població en pes, que 's desviu pera atendre'ls y obsequiarlos.

PREGUNTA

—¿Y aquéstas, qué?... ¿A qui las atribuirán?

Lo únich que en obsequi seu podém fer... es abstenirnos d' apedregarlos.

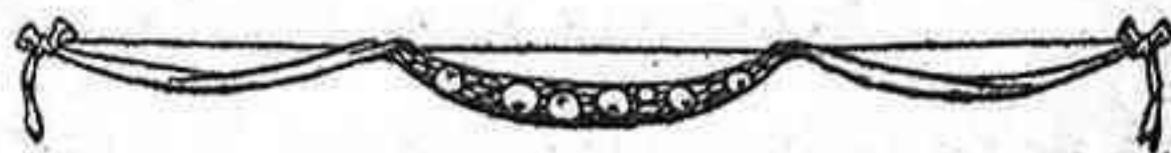
Y ja será per nosaltres prou sacrifici.

A. MARCH

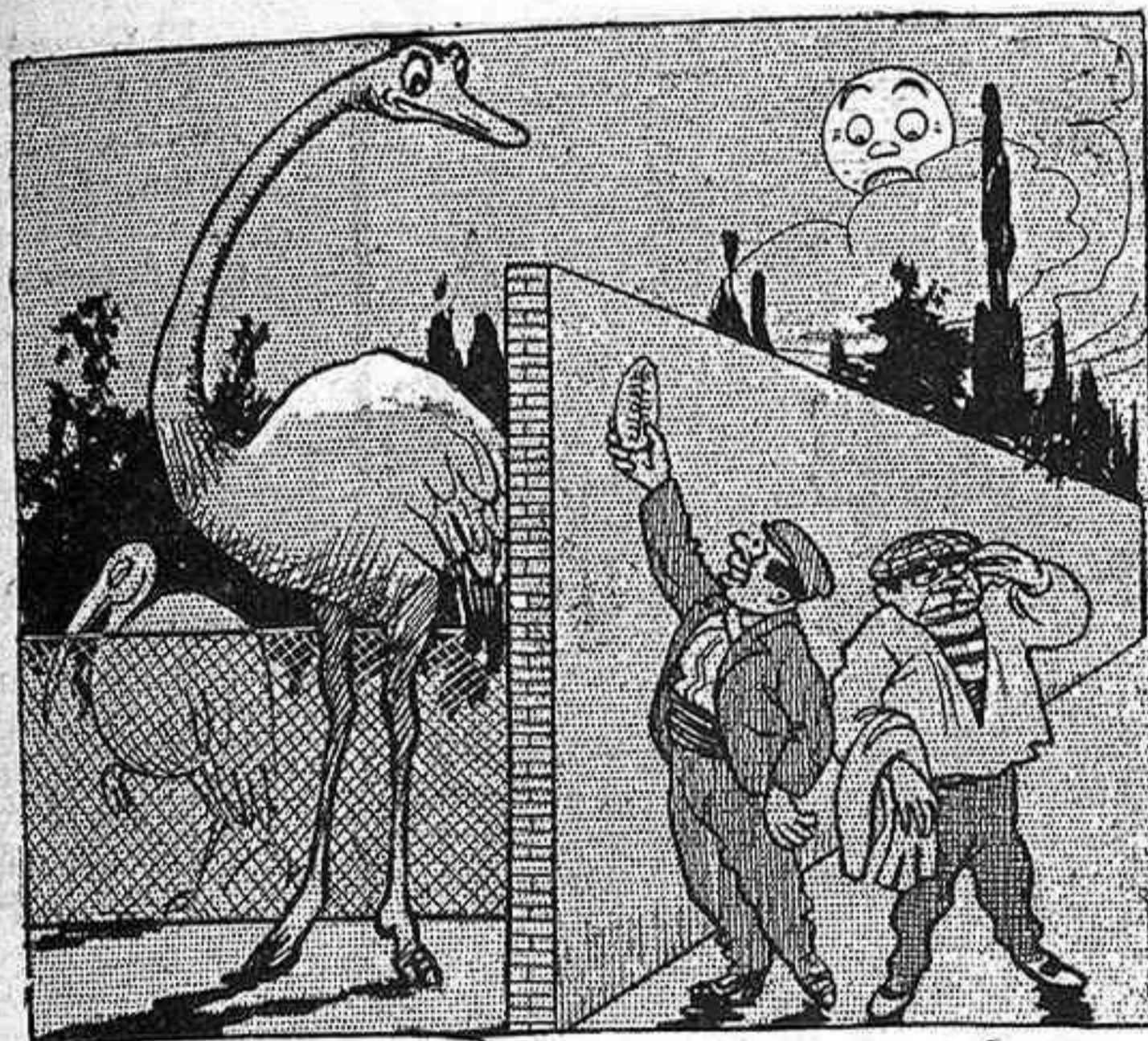
A la memoria de 'n Vendrell

Al any passat va morir l' Ernest Vendrell, jove intel·ligent, afectuosíssim. Una fatalitat crudel ha volgut que 'l perdéssim, quan tant n' havíam d' esperar, y que se n' anés casi desconegut, com un foraster, el que vivía ab tota la efusió del seu cor la vida espiritual de Barcelona. ¡Santa efusió d' en Vendrell que li donava un poder de sugestió apostòlica! Ell bé 'n volía fer de coses pera educar y redimir al poble, pero la seva acció social, reduhida primer per no trobar un partit veritablement popular que se 'n servís, se va trencar soptadament ab la

mort. La sugestió qu' exercía en Vendrell, tota bondat, perdura al esperit dels seus amichs, els que 'l tractavan poch ó molt, que no 's resignan á deixarlo morir del tot. Uns quants se n' han juntat pera editar els *Escrits y cartas escullidas d' Ernest Vendrell*, recort piados que no poden ells realisar porque son pobres. Son poch diners els que mancan, y pera recullirlos han obert una suscripció, donant un exemplar nominat y numerat á cada un dels que hi posin alguna quantitat. Recomaném als lectors de LA ESQUELLA que s' hi suscriguin, no solzament porque s' associarán al homenatge que 's mereix la memoria de 'n Vendrell, sino porque ajudarán á la difusió de las nostras ideas democráticas. Al *Faians Catalá* (Granvía, 615) els explicarán las condicions de la suscripció, que no 's farà efectiva fins á rebre el volúm.

ELS ROBOS DE VIRAM AL PARCH

—(Vigila, tú, gamarús,
per llá baix que ningú 'ns fili...)
Té 'l llonguet... No siguis quili!...
Apa, home, qu' ets avestrús!...

TEATROS

LICEO

Dilluns va acabar la temporada dita de primavera, despedintse, no pas per *toujours* sinó per *rivederci*, la espléndida Passini, en Garbin, el mestre Vitale y demés aplaudidas parts, ab la popular *Bohème*, quinas representacions foren pels esmentats artistes motiu de consecutius y interminables éxits.

La despedida que 'ls dispensá el públich va ser més que entusiástica. Y ab llores y aclamacions pot dirse que s' ha rematat la temporada, que ha sigut, en resum, d' aquellas de *Déu mos en dó*.

La nostra casa gran no tornarà obrirse fins que 'ls pagesos hagin cullit el ví.

ROMEA

Dijous de la anterior senmana devía tenir lloch l' estreno *Pobre Berta*, drama en tres actes de Adriá Gual. Pero lo cert es que, per culpa de quí fós,

la pobre *Berta* y el pobre Adriá varen quedar-se sense estrená.

Que sí-sí, que ja-ja, que si *esto*, que si *vuelve*, varen transcórrer las vintiquatre horas de aquell nefasto día ab indecissions contínuas per part del autor, quí acabá pera fer prohibir la representació una hora avants de aixecarse aquella tela descubridora de tantas desgracias, y quan ja els concurrents se dirigían al teatro.

Ja semblava transluhirho mossén Franquesa, que fa de rector en aquella abadía y que estava aquella nit més cremat que un cabo de realistas: Serém tan íntims y tan modernistas com vulguin, pero al públich cal tractarlo ab un xich més de serietat y de consideració.

Els darrers vuyt díes han sigut consagrats á beneficis: Després del de 'n Daroqui, que va anar molt bé, vingueren el del veterà Soler que aportá una gran concurrència, el de 'n Casals, el de 'n Galcerán, y ahir tocava el torn á

n' en Vehil, aplaudit galán jove. Pera aquest benefici s' anunciava l' estreno de la obra *Tot bon caballer...*, de Alexandre Maristany.

TÍVOLI

El tio León es una obreta lírica en un acte, de género melodramátich, que sembla escrita sols pera lluhiment de un artista. El seu argument es bastant gastat, y aquest tío protagonista vé á ser un paraltich germá petit de la paraltica de *Teresa Raquin*. Ab tot, el diálech no está mal escrit y conté alguna escena que interessa per la mateixa emoció que desperta.

Els autors, senyors Pinedo y Oro (aquest últim de la música), foren cridats y aplaudits. El senyor Pinedo, que representava el paper del vell, va donar un relleu ben artístich á la difícil interpretació del personatge.

La Perra chica es una sarsueleta cómica, parodia com si diguéssim de *La Patria chica*. Conté un bon amanit de salsa picanta, y uns quants pebrots escalibats en forma de xistes satírichs polítichs que el bon públich va riure francament, admirant de passada lo ben escrit del diálech y refocijándose en la salerosa música de cal A. Fanat que l' adorna d' un cap á l' altre.

S' hi varen distingir de la manera més distingible la Martínez (una senyora molt guapa), la Fernández (una minyona molt aixerida) y las no menos guapas y aixeridas Gay y Sans, además dels mascles Ontiveros y Fernández.

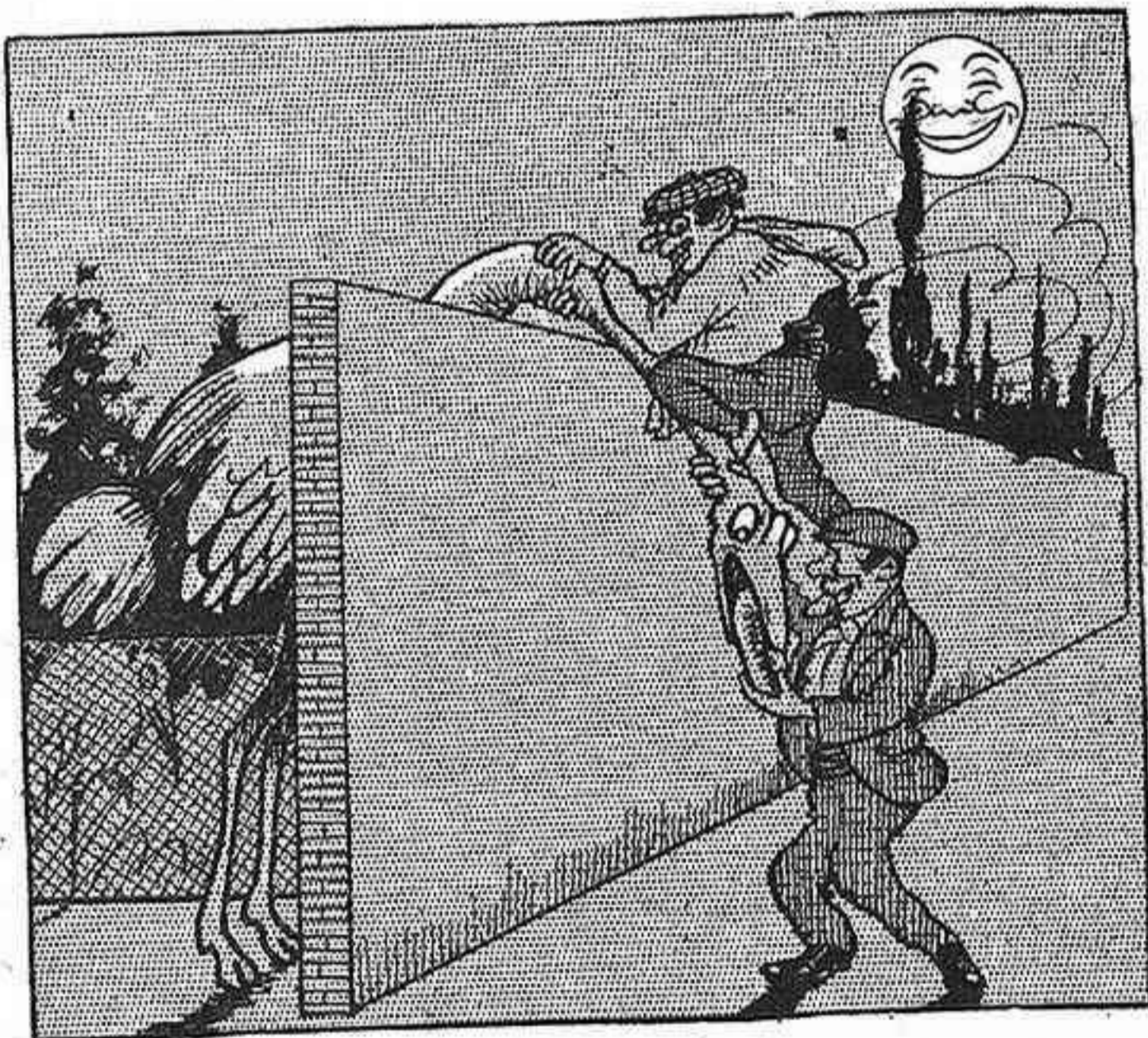
ELDORADO

La senmana passada va debutar ab *Pepita Reyes* la companyia del teatro de la *Comedia* de Madrit. El quadro resulta de lo milloret que havem vist, en castellá s' entén.

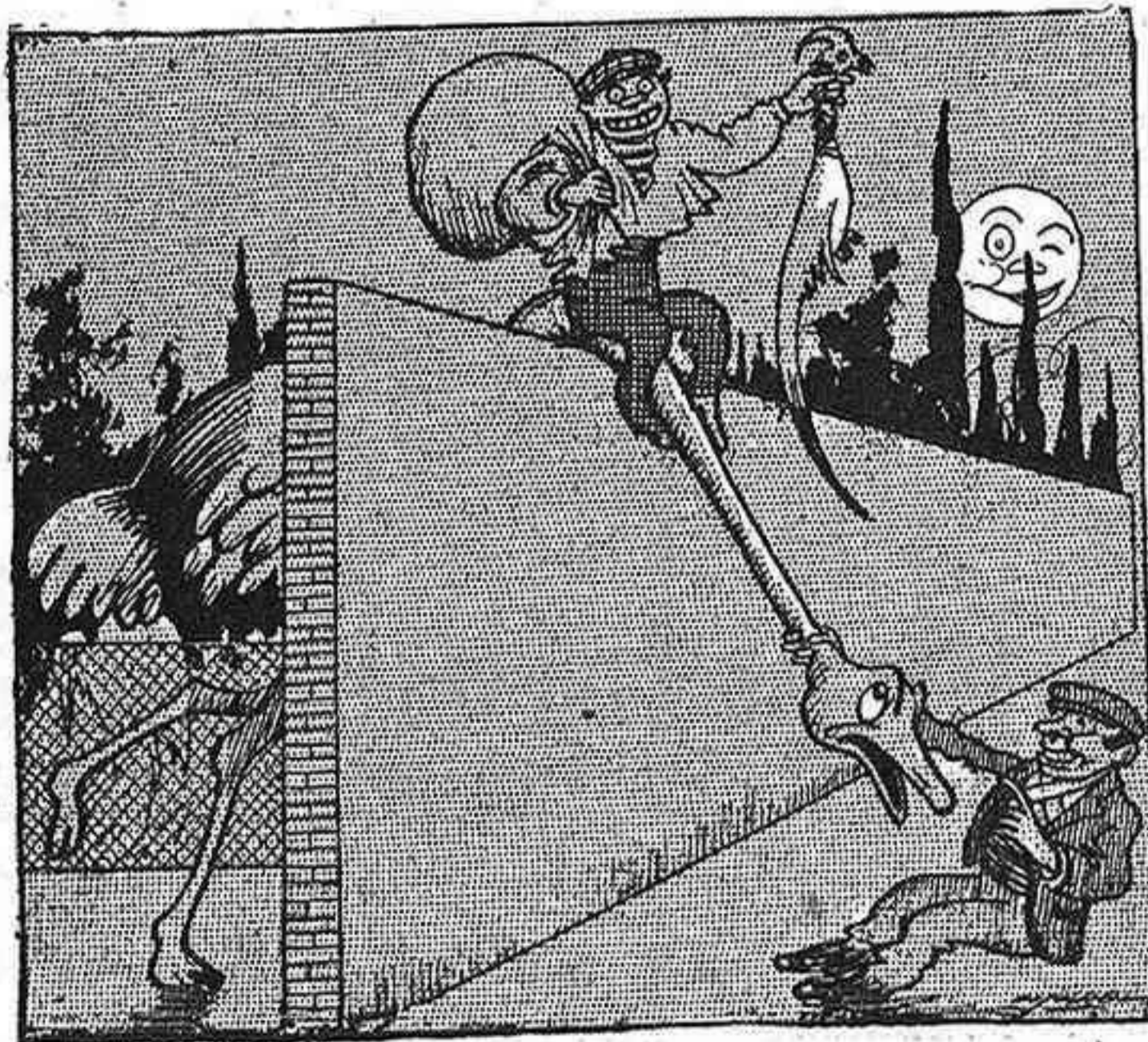
Amor vela, arreglo del francés de Antoni Palomero, es una comedia d' enredo ab els seus punts de sical psis que interessa á ratos y que fa riure sovint, pero sense cap mena de consistencia ni profunditat. Els actes están ben construïts, el millor dels quals es sens dupte el tercer. Els dos primers com á exposició son també notables y plens de picardía.

La presentació de aquesta obra, que s' farà segurament un grapat de vegadas, es casi espléndida.

Els actors la interpretan ab voluntat, y com siga que la majoría d' ells saben de qué se les heuen, la acció se

—Aixís!... Aprétali el coll...
La gargamella ben tiessa.
—No tingas pó, y donat pressa,
que, ó siró, fem aygua-poll.

—Vint gallinas y un faisá;
lavuy sí qu' hem fet bon tanto!
—Au, baixa, que te l' aguanto...
—Noy, sembla el fuli-culá!

¡L' AUTOMOVILISME!

¡Poguer corre com el vent!...

escorre com una seda y ningú té res que dirhi. Els qui més s' hi distingeixen son las senyoras Alba y Ruiz y el senyor Santiago, que, com saben tots, es un apreciable cómic.

L. L. L.

ESQUELLOTS

Está vist que de teuladas en amunt no hi ha res segur. Ben clarament ho ha demostrat el *Concurs aerostàtic internacional* celebrat aquesta senmana. Sospesa la festa el diumenge per por—varen dir—de mal temps y realisada el dilluns al matí, las noticias que dels vuyt globos elevats al Poble Nou s' han anat rebent distan molt de ser totas agradables.

¡Fé algun alto, descansar!...

¡OH, QUIN GRAN SPORT!

¡Contemplar bells panoramas!...

El *Gipactó*, devallat á la provincia de Lleyda, s' incendiá mentres se procedía á desinflarlo. Del *Quo vadis* ne resultá el pilot ferit al traçar de baixar á Sástago (Zaragossa), perdentse l' altre tripulant en la immensitat de las alturas y acabant per anar á caure á la mateixa provincia, després de molts peripeccias que sería llarch explicar. Es el perill del ayre. Sobre una base tan variable y tan poch consistent, difícil es edificarhi projectes gayre sólids.

¿Saben ab quants caballs conta ja el cos de policías del xarrasco?

Ab vuytanta. Vuytanta caballs ja son bestias, y contadas á la manera que contan els portugueses encare n semblarian més. Quatre per vuytanta: trescents vint. De trescentas vint potas de caball disposa ja la *Russia* del Pla de Palacio.

Veurém, ara, el primer día que hi hagi una *algarabia*, con talante varenil

¡Triturá á algun infelís, (que, naturalment, badava).

passar la caballería del Gobernador Civil.

El dinar ab que *mister Nazer*, aquell altruista empresari d' espectacles arribat del Canadá, va obsequiar á la premsa diaria de Barcelona ha produhit el desitjat efecte.

L' Ajuntament ha tingut á bé aprobar el projecte d' aquest senyor de desnaturalisar el Parch ab una serie d' *atraccions*, que probablement acabarán en punta.

Y cap diari, cap, ha dit una paraula en contra. Ni 'ls que avans del tiberi n' havian dit una pila.

Ja ho saben, donchs, tots els que d' avuy endavant concebeixin pensaments ben disbaratats y no trobin camp ahont desarrollarlos.

Convidan á la premsa á dinar, y ja está arreglat tot.

El Parch, la plassa de Catalunya, fins el Saló de Cent els concedirán, si ho demanan davant d' una taula ben parada.

El *mister* del Canadá acaba de fer la proba.

Al Saló Parés s' hi troban exposats desde 'l dissapte uns quants quadros del eminent pintor catalá *Enrich*

Serra. La falta d' espay tant com els lassos de verdadera amistad que 'ns uneixen ab l' artista, y que semblaria que fan interessadas las nostras apreciacions, ens privan d' elogiar com voldríam las darreras produccions del mestre.

Sols dirém que las telas exposadas determinan tan en el colorit com en la llum una nova y simpática fase del excelent pintor, qui aquesta vegada se 'ns presenta atacant ab valentía el género impresionista, combinant sortosament las gamas de més difícil contrast sense deixar, per xó, el seu ja clássich estil cromejat y detallista.

Las pinturas de l' *Enrich Serra* han sigut unánimement celebradas pels concurrents á ca 'n Parés, y han donat peu á la crítica pera jutjar seriosa y entusiásticament la tasca artística del nostre amic.

D' un quant temps ensá la colecció *Zoológica* del Parch reb ab deplorable frecuencia la visita nocturna d' alguns lladregots que saltan la paret de tanca y s' emportan la virám que allí s' cría.

¡Vaya una gracia robar las gallinas!

¡Y torná aixís al garatge!

(De la colecció de postals CASAS)

Se veu clarament que aquests mestres, á més de ser lladres, son cobarts.

¿Per qué no s'emportan els lleóns?
¡Apa, macos! ¡Aixó tindria mérit!

A la «Copa Catalunya» hi assistirà, segons veig, grandíssima concurrència... Me'n alegro d'alló més. Pero ara dich jo: ¡Una copa sola pera tanta gent?... ó ha de ser molt grossa, ó temo que s'quedarán molts ab sed.

Dona gust publicar llibres en aquest benaventurat país. L'escriptor don Carlos de Fortuny acaba de donar á llum una novela que té per títol *En Poudor*.

Donchs bé: de tres diaris qu'hem vist que'n parlan, l'un la titula *En Poudor*; l'altre, per acabar d'enredar-ho, *En Psudor*, y'l tercer, sens dupte pera no compro-

metre's, diu que'l llibre ha aparegut... pero s'calla discretament el nom.

Si l'autor d'*En Poudor* escriu ab el temps un'altra novela, ja sé quin títol li donará:

En Poudepaciencia.

¡Bo!
Referintse al héroe de las trentadós feridas, el diari de'n Lerroux, li diu el coronel *Careago*.

Ahir, Careaga; avuy, Careago...

Veyám, de mica en mica, suprimint ó cambiant lletres, qué li arribará á dir ab el temps.

En aquestas cosas tot es comensar.

Curiositats de la Casa Gran.

Se celebrava una subasta pera l'adquisició de rajolas destinadas á pavimentar las aceras del Ensanche, baix el tipo de 26,155 pessetas y 44 céntims.

Vé un postor, postor *únich* per anyadidura, fa una rebaixa en la cantitat senyalada pels técnichs municipals y se li adjudica'l servey.

¿Saben á cuánt ascendí la tal rebaixa?

A 44 céntims justos, el pico del tipo presupostat.

No va ser possible rebaixar ni un céntim més.

¿Veritat que á ca la Ciutat se treballa fí avuy día?

De la secció telegráfica d'un diari local:

«Melilla.—Cuando embarcaban en Génova con rumbo á Orán 5,000 moros...»

¿5,000 moros á Génova, embarcantse cap á Orán?... ¿Y tot aixó en un parte que vé de Melilla?...

Gira full, noy!

Fa'l día massa bonich pera pas-sarlo llegint desatinos.

El trío regidoresch Zurdo, Vila y Valentí, ha firmat una proposició reformadora de la base 5.ª del Presupost de Cultura, en el sentit de donar carácter d'independents, en con-tes de neutras, á las futuras escolas.

Els que l'han vist diuen que's tracta d'un document seriós, ben meditat y ben escrit.

¿Ben meditat y ben escrit? Aixís no pot ser obra del senyor Valentí, perquè ja sabém cóm las gasta de sintaxis el *catastrófic*; ni tampoch del senyor Zurdo, porque aquest no sab ahont té la má dreta ni quan en-rahona, ni quan escriu.

¡Oh, grans Deus!

¿Si será del senyor Vila, ex-quios- quero, el document seriós ben meditat y ben escrit?...

La premsa diaria 'ns en ha enterrat, y hem quedat de pedra.

El governador civil senyor Ossorio, l'altre día va passar tota la tarde anant d'un cinematógrafo al altre.

¡Cóm ens torném, don Angell!
Una autoritat com vosté, á l'altura de las *menegildas domingueras*!

Acabo de llegir que ha sigut nombrat capitá del cos de seguretad el senyor Bó.

Vaja, ja era hora!
Ja era hora de que entre tants policías dolents n'hi hagués algún de bó.

SORTINT DE LA ÚLTIMA

—Y ahont anirém, ara, que no hi haurá Liceo?

—Aixó de l'art ño es cosa del esperit?... Donchs allá hont ens aconselli el director espiritual.

L' ex-tinent d' arcalde de Valencia, en Vino Aixa (¡quín cognóm més poétich!), ha estrenat trajo d' istiu y li lluheix més la tripa. L' home 's guanya las *vituallas* ab fatichs, pero, mentras espera alló dels consums, va tirant y fent la víu-víu.

Els que com en Vino Aixa pensan ab la boca del estó-mach y escriuhen sense més ideal que enternir als *humildes* y servir al amo dels *Fondos políticos*, perden la *chaveta* quan troban un Blasco ó un don Lacandro que 'ls dona tinencias d' arcaldía ó quartillas per embrutar y dir xabacanadas per esbravarse contra qui 'ls coneix la *seva vida* y miracles.

EXCURSIÓ MARÍTIMA A TARRAGONA. — Vuytcents eran els excursionistas, obrers y menestrals, que s' embarcaren diumenge á la matinada al vapor *Rioja* pera visitar l' ilustre ciutat de Tarragona. L' excursió, organizada per l' «Ateneo Enciclopédico Popular» va sortir tant bé com ho podíia permetre l' escassetat de diners que s' hi varen gastar; afavorida, aixó sí, pel temps magnífich y per las bonas voluntats que varen ajudar á ferla agradable. La mar amansida, la brisa fina de la matinada y la sortida del sol rescabalaren als excursionistas de las molestias de l' estada á bordo del vapor, una mica estret pera tanta gentada, que 's distregué contemplant las vilas y rodalías del litoral fins que s' arribá á Tarragona. Agrupats en collas, els excursionistas visitaren el Museu Arqueològich, la catedral y las muradas, repartintse pera dinar als restaurants de la ciutat. A la tarde varen fer una sortida pera veure l' imponent aqüeducte romá, y de retorn á la ciutat se tornaren á embarcar, pera estar de retorn á la una de la nit á Barcelona. L' Ajuntament, els dos Ateneus y altres corporacions tarragoninas varen cooperar á la recepció dels expedicionaris, guiats y acompanyats tot el día ab cordial fraternitat per tot arreu. L' ánima de la recepció fou un catedrático del Institut, noble personalitat d' home estudiós que 's guanya tot d' una l' amistat de qui té la sort de conéixer. En Navarro, —reté aquest nom amich lector— s' entregá tot ell al servey dels excursionistas, com sempre, sense regatejar feyna ni sacrificis, quan s' emprén un' obra de cultura y de solidaritat social. En Navarro es un mestre que sab molt y un ciudadá de virtuts exemplars. D' altra manera aniríam si d' homes com ell ne tinguessim uns quants...

La visita á Tarragona, organizada per la secció d' excursions del «Ateneo Enciclopédico Popular» ha sigut, en total, una proba que degudament millorada s' haurá de repetir pera donar instructiva y sanitosa diversió als barceloníns.

Quo vadis? s' anomenava el globo tripulat pels infortunats capitá Montojo y tinent Cortada, que tan desastrosament varen fer el descens á Zaragossa.

Al engegarse al Poble Nou aquest aerostat ho feu ja ab bastanta mala sombra, á pesar de fer bon sol. Al elevarse va estar á punt de arrencar las tribunas dels espectadors y aná després tambalejant un bon rato, sense esma d' alsarse á la ratlla dels demés.

—*Quo vadis?* deyan ab el pensament els que 'l veyan allunyar.

Y la bomba semblava contestar ab cert presentiment pessimista:

—A fer desgracias!

¡Hala aquí, jovas mestras, qu' heu acabat la carrera y busqueu gangas!...

S' anuncian las vacants d' una infinitat d' escolas de Catalunya, dotadas ab la friole-
ra de 500 pessetas cada una.

¿No us atrau la esplendidés de la prebenda?

Una pesseta y trentaset céntims al día, ¡tira peixet! Ab aquest sou y un exemplar del «*Art de viure sense menjar*», ¿quí més ditxós que vosaltras?

Ja sé que no faltarán mestras descontentadissas que rebutjarán la oferta, alegant que 'l sou es poch.

Pero aixó no vol dir res.

De segur que 'ls enemichs del Pressupost de Cultura trobarán que encare es massa.

Mirin si 'n som aquí de galants y rumbosos.

En obsequi als automovilistas que pendrán part en las carreras de la *Copa Catalunya*, que 'l dijous ha de celebrarse á Sitges—com qui diu allá al confí de la nostra provincia—l' arcalde ha resolt enviarhi cinch botas per que reguin la carretera y 'ls senyorets no tinguin tanta pols.

Es d' esperar que, en justa correspondencia, acabadas que siguin las carreras, els automovilistas, agrahts, vindrán á Barcelona á perfumarnos ab las *deliciosas* emanacions dels seus vehículs.

Y si de passada—que no 'ls costará res—tenen la bondat de fer alguna desgracia, millor que millor.

EL TEMA DEL DIA

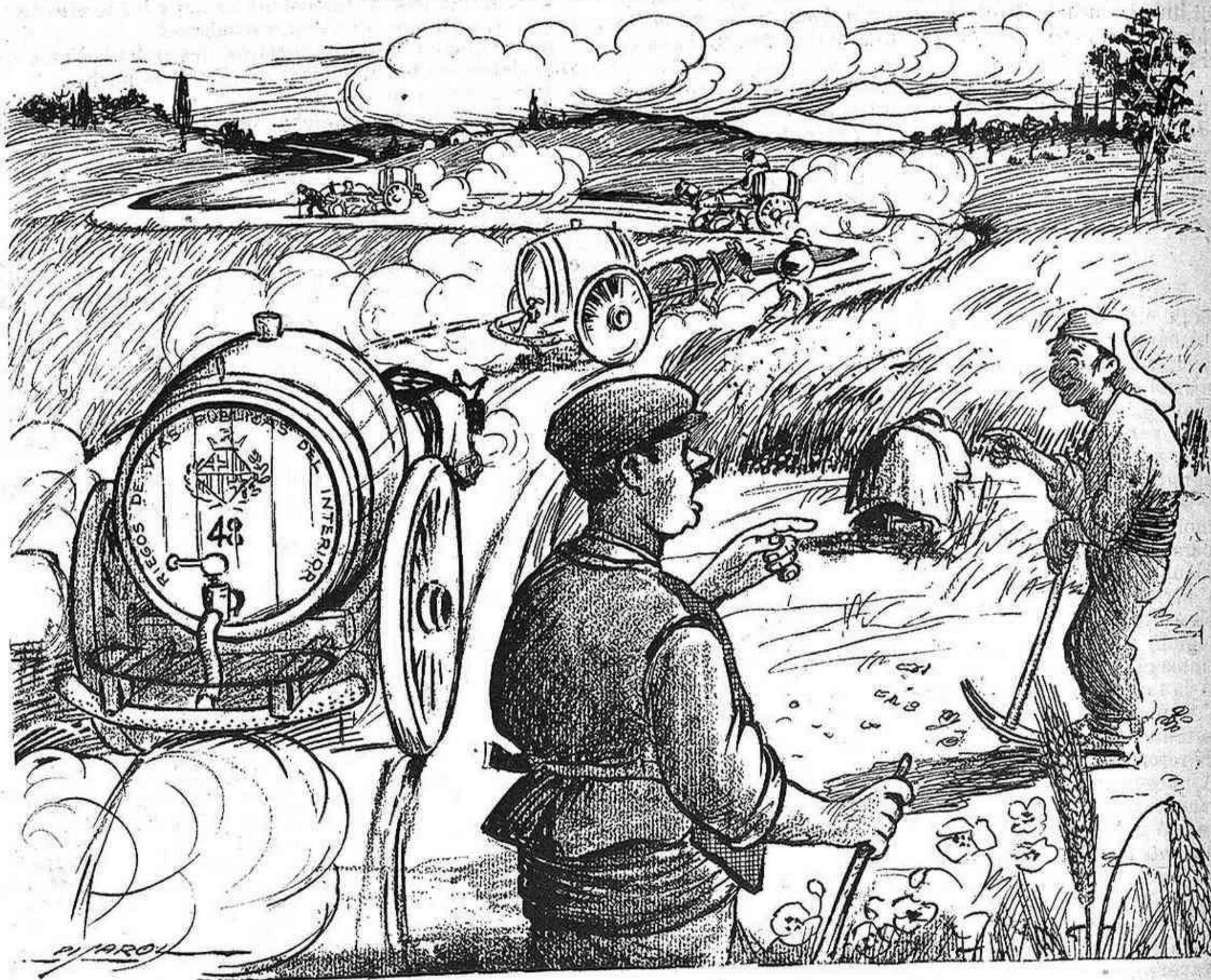
Mariano Foix
1922

—Peró ¿per qué no va endavant aixó del pressupost de cultura?

—Está encallat per mor de la base quinta.

—¡Ditxosas quintas!...

TOT PER LA GENT DEL AUTO!

—¿Es á dir que en obsequi á aquests senyors, veniu á treure la pols?
 —¡Naturalment!... Just es que avuy els reguém las carreteras ab aygua, ja qu' ells devegadas ens regan els carrers ab sanch.

En un tribunal.

El fiscal, corprés de justa indignació, comensa l'interrogatori, recriminant al acusat:

—¿Cóm se concebeix que us decidisseeu á assassinar á aquella pobra dona pera robarli quatre miserables pessetas?

L'acusat, ab serena convicció:

—Sí, quatre pessetas, es cert... Pero, ja veurá... quatre d'aquí, quatre d'allá... Moltes gotas fan un oiri.

NOTAS DE CASA

L'Ateneo Arenyense celebrarà 'l 10 del vinent Juliol, segón dia de la Festa Major d'Arenys de Mar, un Certamen literari pera 'l qual hi ha oferts onze premis. Las composicions qu'hi optin deuen ser enviadas per tot el dia 15 de de Juny al Secretari del Ateneo, D. Jacinto Arxer, Sant Francisco, 3.

.. Hem rebut el sello y la targeta postal que en commemoració del VII Centenari del rey En Jaume I ha fet imprimir el nostre Ajuntament.

.. Al Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de la Industria se celebrà 'l passat dissapte per la Secció de Sport y Excursiós una Vetllada d'Educació Física, á la qual siguerem amablement invitats.

RIDICULESAS

Passan á n' aquest planeta unas cosas tan extranyas, que per poch que un discurreixi ni sab per 'hont agafarlas.

Aném al cas. *Los vecinos...* (en castellá fa més gracia,) tornemhi, donchs. *Los vecinos*, alguns, no tots, de la Plassa Reyal, sens dupte personas molt dignas y respectables, ab el dret que 'ls concedeixo, (un dret com qualsevol altre) han tingut per convenient dirigir-se al senyó Arcalde, demanantli que no 's toquin en dita Plassa, sardanas, perque á n' ells els amohina lo que á molts altres agrada.

Bueno. No tinch res que dirhi. Si son ells de millor... pasta que 'ls vehins del Paralelo, que fa temps també s' exclaman perque 'ls crits de «esta y la otra» y las orgas que may paran, els fan malbé las orellas, y no dormen ni descansan, ditxosos els que no tenen de deixá 'l llit á las quatre del matí, per 'ná la feyna, ja que per sa bona cara, els primers serán atesos; mentres que las ordenansas pels darrers, son lletra morta, com es cosa demostrada.

Lo que á na mí 'm preocupa es, que temps passat, tocava á na la Plassa Reyal, totas las nits, una banda militar, fins á las dotze,

y 'ls vehins no se 'n queixavan.
 Mentre que si ara una cobla,
 els dijous ó bé 'ls dissaptes
 toca sols un parell d' horas,
 els vehins mouhen bullanga
 porque no están per *musicas*...
 ¡ey! segons de quína classe.
 ¿Volen fé 'l favor de dirme
 els vehins de dita Plassa
 que 'ls amohinan las coblas:
 quan tocavan certas bandas,
 ¿per qué no obrían la boca
 com ara? ¿Per qué callavan?
 Ab tot el degut respecte
 dech dir als vehins de... marras,
 que molts cops, sense volguerho,
 s' acostuman á fer planxas.
 ¿Tot plegat no son *musicas*?

Donchs, ¡apa! Vingan sardanas.
 O herrar ó quitar el banco:
 O tots moros ó tots frares.

LLUÍS G. SALVADOR

QÜENTOS

La *soirée* s' ha allargat fins á mitja nit. La mestressa de la casa suplica á un dels assistents, que té molt bona veu, canti un tros de la *Marina*.

—No, es massa tart, senyora—diu el convidat fentse pregar. Quínas ganas de molestar als vehíns... La senyora com si res:

—Cá! Els vehíns ray... També m' amohinan ells ab els seus lloros y els seus gossos que no pararan de lladrar.

Un adroguer al seu dependent:
 —Encare ho negarás, que 't menjas els dátils?... Mira quín pinyol aquí á terra...

El dependent:
 —No; donchs li juro que no he sigut jo, porque jo els pinyols me 'ls empasso tots.

Entre dos enamorats:
 Ell:—¿En qué ho vas coneixer que 'm comensavas á estimar?

Ella:—En que cada vegada que algú deya qu' eras un ximple sentía com si 'm clavessin una punxadeta al mitj del cor.

SOLUCIÓNS

A LO INSERTAT EN EL ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA I.—*Ma-ri-a-na.*
- 2.ª ID. II.—*Ca-di-ra.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Magí—Maig.*
- 4.ª ROMBO.

V
S E T
S O R I A
V E R G A R A
T I A N A
A R A
A
- 5.ª FIGURA NUMÉRICA.—*Menjadors.*
- 6.ª TARJETA.—*La llantia del odi.*
- 7.ª TERS DE SÍLABAS.—*Aurora—Roseta—Ratafia.*
- 8.ª CONVERSA.—*Cassiá.*
- 9.ª GEROGLÍFICH.—*Un punt com més apartat del equador més fret es.*

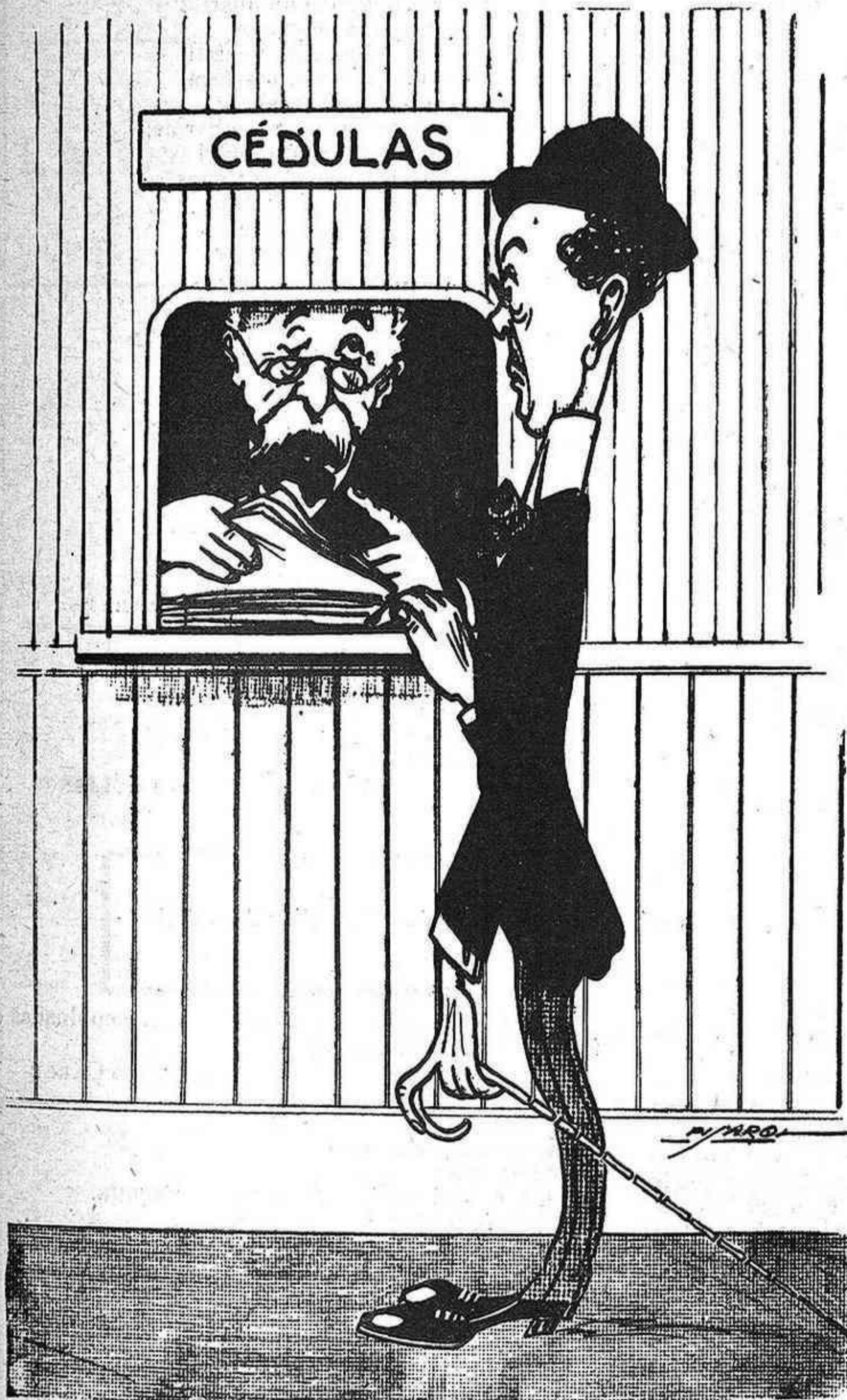
TRENCA-CAPS

XARADAS

AL MEU AMICH RAMÓN COSTA
Santa Eularia de Ronsana

Recordant l' oferiment que 'm vas fer ja fa senmanas

CLAR COM L' AYGUA

—No lo extrañe usted. El aumento ha sido motivado por la desgravación del vino.

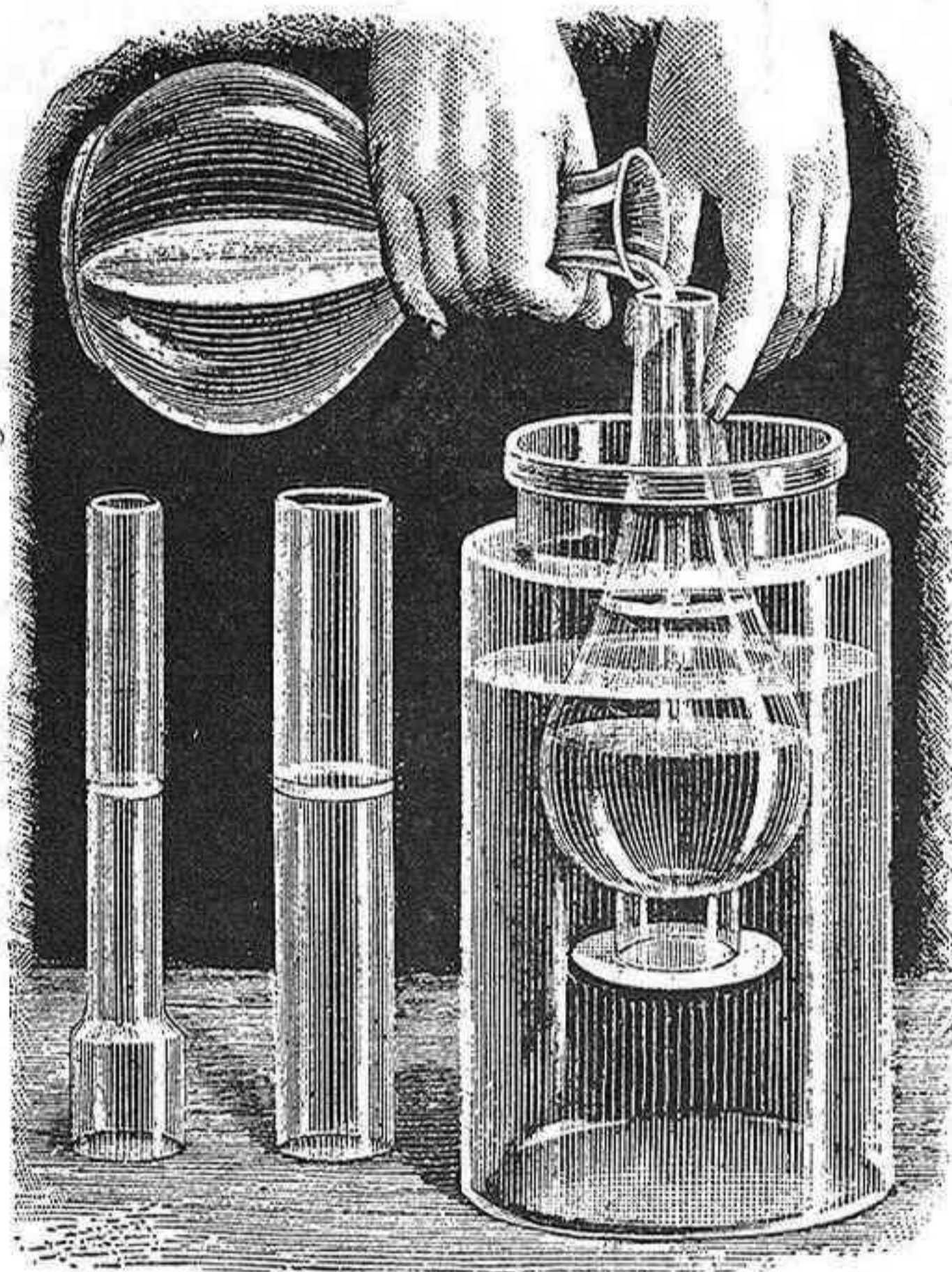
—Bé, pero... y els que som ayguaders ¿quín nap ne treyém de tot aixó?

FÍSICA CASULANA

PRESSIÓ ASCENDENT DELS LÍQUITS

Agafan un pot gran de vidre, y l'omplen d'aygua unas tres quartas parts. Prenen, després, tres tubos de cristall de diferents midas y formas, però procurant que l'orifici de base tinga igual diàmetre. Posats aquests tubos l'un al costat de l'altre hi colocan en cada un un petit senyal que marqui en tots tres la mateixa alsada.

Fets aquests preparatius, aplican á la obertura inferior del tubo més gran una rodoneta de cartró, y ab cuidado introduheixen dit tubo en el pot, segons indica el gravat y fins que 'l nivell de l'aygua arribi á la senyal esmentada. Abocant, llavors, aygua en l'interior del tubo observarán que la rodona de cartró no s' desprén del tubo fins que 'l líquit interior obté un nivell exacte al del defóra.

Sembla, donchs, que lo mateix hauria de succehir ab els altres dos tubos més petits, y, no obstant, si proban ab ells l' experiment, veurán que pera fer caure el cartró precisa menos líquit com més estret es el tubo, desprenentse sempre la rodona en el precís moment en que la aygua 's nivella. Aixó vol dir que no es el pés, sinó la columna d' alsada del líquit lo que influeix en la caiguda del obturador.

de que pujés aquí dalt
sempre que 'm dongués la gana,
ara que s' acosta 'l temps
que un home bona vidassa
se pot *tersa*, (sobre tot
si acás el convida un altre),
el teu noble oferiment
vinch á *total* ab xarada;
per lo tant, te participo

que si no tinch de *tres-quarta* molestia, á primers de Juny tindrè 'l gust de recrearme uns quants días aquí dalt; poch, tres ó quatre... senmanas, que no m' agrada abusar dels amichs de confiança, agrahte de tot *dos* els teus bons intents. Preparat á tenir el galliner ben provehit de pollastres, que si bé no menjo *prima* quan vaig á fora, m' agradan molt ab arrós; com també las perdús ab cols y 'ls ánechs. A més, el metje m' ha dit que al istiu tinch d' engreixarme fins que no 'm puga *dos-tres* las calsas, que ara 'm son amples, puig, si no m' engreixo, ha dit, es fácil... que 'm quedi magre. Preparam també un quartet ab vistas á la montanya que hi hagi un lletet senzill ab dos matalassos, márrega, una tauleta, un lavabo y un raspall per... respallarme; y si pot ser que no hi hagi moscas, ni mosquits ni ratas. Un cop siga aquí, anirém á *dos-prima* cada tarde y ab l' escopeta, á cassar conills... ó bé sargantanas. El día avans de venir ja t' enviaré una carta perque 'm vingas á esperar allá á la estació de Caldas ab el bonich automóvil que tens... ganas de comprarte. Y si *quart-girat* sab greu que vinga, pots avisarme, que l' amich Carlos, á Olot m' hi espera una temporada. Adeu; petons á la dona y recorts á la maynada.

J. STARAMSA

ANAGRAMA

Sortint una nit de fosca del teatro Principal, vareig sorprendre á n' en *Tot* fent petons á la *Total*.

TRES CALANDRIS DE MASNOU

TARJETA

JOANA FORT BLAU

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas el títul de una comedia catalana.

FRANCISCO CARRÉ

CONVERSA

- Vols venir, Eustaqui?
- Ahont vas?
- A la estació á rebre á ma cosina Paquita.
- De quin poble vé?
- Del poble que ja t' he dit.

VICENS BORRÁS

GEROGLÍFICH

GUSTOS

V. MORECHITEL S. EN C.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm. 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Demá dissapte, día 23

EXTRAORDINARI

DE

La Campana de Gracia

Centenari del REY EN JAUME I

TRABALLS LITERARIS Y CARICATURAS DE PALPITANT ACTUALITAT

Preu del número: 10 céntims

PIO BAROJA

LA DAMA ERRANTE

NOVELA

Un tomo. Ptas. 3

JACINTO BENAVENTE

LOS INTERESES CREADOS

(TEATRO — Tomo XVI)

Un tomo. Ptas. 3'50

COLECCIÓN DIAMANTE — Tomo 105

ANTOLOGIA TAURINA

MANOJO DE SONETOS Y ROMANCES

RECOPIRADOS Y ORDENADOS POR M. MOLINÉ (Caricias)

Un tomo. Ptas. 0'50

A. P. SINNETT

EL MUNDO OCULTO

HIPNOTISMO TRASCENDENTAL

Dos tomos. Ptas. 6

L. GARCIA DE GINER

El Hogar y el Trato Social

ARTE DE EMBELLEGER LA VIDA

Un tomo. Ptas. 4

CIRO BAYO

HIGIENE EN EL VERANO

y de los Veraneantes

Un tomo. Ptas. 2

J. LÓPEZ SILVA

LA GENTE DEL PUEBLO

COLECCIÓN DE DIÁLOGOS

Un tomo, Ptas. 3'50

EL HIDALGO DE TOR

A través de Galicia

(PUEBLOS - PAISAJE - BALNEARIOS)

Un tomo en 8.º Ptas. 3

RESUMEN BIBLIOGRÁFICO

GRATIS

PEUS

DE

PLOM

PER

JOSEPH BURGAS

DOS RALS

FELIP CORTIELLA

ANARQUINES

(POESIES)

Un tomo en octau. Ptas. 1'50

PRÓXIMAMENTE:

ANUARIO RIERA

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certícat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

AVANTS DE LA CURSA

—Ja cal que tingueu forsa cuydado, eh... Sobre tot, ojo al virar!
 —No tingas por. Aquest, aquí hont el veus, ha sigut fotógrafo, y ab aixó dels viratjes hi té la mé
 trencada.